

Portar coses. Els gossos que donen assistència a persones amb discapacitat física aprenen a portar a l'usuari allò que necessita. A la imatge, l'Ayma porta a Jorge Pastor el comandament del televisor. / FOTO: ORIOL DURAN

Treure la jaqueta. Una altra de les activitats que aprenen a fer els gossos d'assistència és a treure la jaqueta a la persona que va en cadira de rodes. A la imatge, la Kira, una gossa d'exhibició, i Jordi Pla, ensinistrador. / QUIM PUIG

El millor amic

El proper dia 3 de febrer entrarà en vigor a Catalunya la llei d'accés a l'entorn de les persones discapacitades usuàries de gossos d'assistència. Expliquem què fan aquests gossos, com s'ensinistren i què suposarà aquesta llei

Gossos d'assistència

MARIA PASCUAL
Si pensem en gossos i persones amb discapacitat segurament el primer que ens vindrà al cap seran els gossos pigall, que ajuden cecs o sordcecs, però els gossos també poden ajudar persones amb d'altres discapacitats o amb determinades malalties (vegeu la peça d'aquesta pàgina) a fer les activitats de la seva vida diària. Són gossos d'assistència, i el proper dia 3 de febrer entrarà en vigor a Catalunya una llei que permetrà que tinguin el dret d'accedir a llocs, locals i establiments públics; allotjaments i altres establiments turístics; transports públics; platges, rius, llacs i altres superfícies o masses d'aigua –sempre que els usuaris i els seus gossos compleixin el que estableixen les ordenances municipals per a animals de companyia– i espais naturals. Fins ara només estava regulat l'accés a l'entorn dels gossos pigall, que són la majoria dels aproximadament 200 gossos d'assistència

La nova llei, aprovada per unanimitat pel Parlament de Catalunya el passat 19 de novembre, classifica els gossos d'assistència en cinc tipus:

- **Gos guia o pigall:** Guia una persona amb discapacitat visual o sordcega.
- **Gos de servei:** Ajuda persones amb discapacitat física a fer les activitats de la seva vida diària.
- **Gos de senyalització de sons:** Avisa les persones amb discapacitat auditiva de diferents sons i n'indica la font de procedència.
- **Gos d'avís:** Dóna alerta mèdica a les persones que pateixen certes malalties.
- **Gos per a persones amb trastorns de l'espectre autista:** Té cura de la integritat física d'una persona amb aquesta discapacitat, la guia i controla les situacions d'emergència que pugui patir.

que se suposa que hi ha a Catalunya, segons el Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat –la nova legislació preveu la creació d'un registre de gossos d'assistència–. La llei que entrarà en vigor, però, no inclou els gossos de teràpia –que són propietat del tècnic de teràpia assistida, que es desplaça amb l'animal a fer sessions de treball amb persones amb discapacitat en les quals el gos serveix com a eina tècnica i d'ajuda per aconseguir uns objectius definits amb els terapeutes i, un cop finalitzada cada sessió, el gos torna a casa amb el tècnic–, un fet que les associacions de gossos d'assistència consultades per Presència han lamentat.

La raça no importa

No tots els gossos serveixen per dedicar-se a l'assistència. Cris Carles, directora de l'associació de gossos d'assistència Áskal, apunta que han de tenir «agressivitat zero cap a les persones,

cap a d'altres gossos i cap a d'altres animals; després, el que nosaltres anomenem voluntat de complaure, és a dir, el gos vol fer-ho bé, fa un esforç per entendre el que necessites i la seva millor recompensa és sentir que ho ha fet correctament; i després ha de tenir les característiques necessàries per a la funció concreta que hagi de desenvolupar». Jordi Pla, ensinistrador de l'Associació Catalana de Gossos d'Assistència (ACGA), afegeix que els gossos han de tenir «un comportament social exemplar tant amb persones com amb gossos, han de saber resoldre els conflictes de la manera més calmada i és molt important la capacitat de treball»; i Paula Calvo, presidenta d'AEPA-Catalunya, diu que «és fonamental que tot gos d'assistència tingui un temperament equilibrat i que estigui ben socialitzat».

Pel que fa a la raça, tots els gossos, siguin de raça o no, i a excepció dels que pertanyen a races

Agafar coses de terra. Els gossos d'assistència per a persones amb mobilitat reduïda també aprenen a agafar coses que han caigut a terra, una tasca que és molt útil per a les persones que pateixen aquest tipus de discapacitat. A la imatge, la Kira. / QUIM PUIG

Obrir i tancar calaixos. Amb l'ajuda d'una corda lligada al pom, els gossos d'assistència poden obrir i tancar calaixos. A la imatge, l'Ayma obrint un calaix per a Jorge Pastor. / O. DURAN

Adrià Palacios amb l'Uma, la seva gossa d'assistència. / AEPA-CATALUNYA

Avisar dels sorolls. Els gossos d'assistència ensinistrats per ajudar persones amb discapacitat auditiva avisen, per exemple, quan sona el telèfon o el timbre. A la imatge, en Pincho. / ASKAL

Obeir la persona discapacitada. És molt important que els gossos d'assistència reconeguin la persona discapacitada com al seu amo o mestressa i que aprenguin a estimar-lo. A la imatge, en Tete. / ASKAL

Ajuda i companyia

considerades potencialment perilloses, poden dedicar-se a l'assistència. El que importa són els individus, no les races, com explica Neus Izquierdo, presidenta de l'Associació Catalana de Gossos d'Assistència (ACGA) i de l'Associació Internacional d'Entitats de Gossos d'Assistència i Teràpia Assistida amb Animals (AIGAT): «El gos és un individu i hi ha individus que serveixen per ser gossos d'assistència i n'hi ha que no.» Paula Calvo afegeix que «cada tipus de gos d'assistència requereix d'unes característiques concretes i això fa que algunes races o encreuaments siguin més adequats». Cal destacar que la majoria dels gossos que ensinistren les associacions consultades procedeixen de gosses.

Que agradin els gossos

Un aspecte important dels usuaris de gossos d'assistència és que han de ser persones amb discapacitat a les quals els agradin els gossos i han de tenir ganes de tenir-ne un, ja que, com explica Cris Carles, «el gos ha d'identificar la persona discapacitada com al seu amo, perquè si no, no li farà el que li demani. Una persona amb discapacitat ha de tenir la capacitat física i mental suficient per ser l'amo del gos i responsabilitzar-se'n». Cal tenir en compte, però, tal com diu Neus Izquierdo, que «hi ha gent que té

Jorge Pastor explica que l'Ayma, la seva gossa d'assistència des del mes d'octubre i que l'ajuda a fer les seves tasques diàries, «és una alegria perquè fa molta companyia». Per a Adrià Palacios, l'Uma, la gossa que té des de fa cinc mesos i que encara s'està ensinistrant per ser la seva gossa d'assistència, ha suposat «un canvi radical en la meua manera d'afrontar el dia a dia, ja que m'obliga a tenir moltes més responsabilitats i a conèixer gent nova i sortir més al carrer. M'està ajudant molt a canviar el meu caràcter, que abans era molt més introvertit». Pastor recorda que el procés d'adaptació amb l'Ayma «va ser molt ràpid» i afegeix que «ho ha fet ella pràcticament tot». En el cas de Palacios i l'Uma, encara estan construint el seu vincle, però «va tot molt bé i cada dia millora una mica més». Pel que fa a la llei, els dos usuaris la valoren positivament, tot i que per a Palacios «ha trigat massa a aprovar-se». Per la seva banda, Pastor diu que encara que amb la nova llei pugui anar a tot arreu amb la gossa «hi ha llocs on, pel seu bé, no la portaria».

discapacitats a qui realment un gos no pot ajudar».

Pel que fa als tràmits que s'han de seguir per tenir un gos d'assistència, depèn de cada associació però, en general, s'ha d'omplir una sol·licitud, es fan diverses entrevistes tant telefòniques com presencials i es busca un gos que es pugui adaptar a la persona tenint en compte les característiques personals, l'estil de vida, etcètera; l'associació l'adopta –l'usuari el tindrà en usdefruit vitalici– i l'ensinistra, i es fa l'adaptació a l'usuari i el posterior seguiment.

Sempre en positiu

Abans de l'ensinistrament, però, els futurs gossos d'assistència passen per un procés de socialització en famílies d'acollida, que gràcies a la nova llei tindran el mateix dret d'accedir a l'entorn que els usuaris d'aquests gossos. Per a Paula Calvo «és un punt molt important que s'inclougui aquest reconeixement i és un avenç respecte a les altres lleis existents. Cal pensar que la fase de socialització en les famílies és fonamental per tenir un gos adult amb un temperament equilibrat». Per la seva banda, Cris Carles afegeix que «la societat ha d'anar evolucionant i deixar de veure els gossos com una cosa bruta i plena de puces. Els gossos a Europa van en primera classe als trens i s'allotgen als ho-

tels de luxe. El concepte de gos brut és una cosa del passat que s'ha de superar a l'Estat espanyol. Si un cadell, igual que un nen, es fa pipí, la gent ha de començar a entendre que aquest gosset un dia serà un gos d'assistència, i que està iniciant el seu ensinistrament i s'ha de tenir una mica de paciència».

Després del procés de socialització, al futur gos d'assistència se li ensenya educació bàsica –saber asseure's, estar-se quiet, anar al seu jaç, venir quan el criden, caminar al costat de l'amo sense estirar la corretja, etcètera–, habilitats d'accés públic –saber-se comportar correctament en un centre comercial, en un restaurant...– i les activitats específiques que haurà de fer segons el tipus de gos d'assistència en què es converteixi. Aquest procés, que dura més o menys temps depenent de les tasques que hagi d'aprendre a fer el gos, es porta a terme utilitzant l'anomenat ensinistrament en positiu que, en paraules de l'ensinistrador Jordi Pla, «significa ignorar els comportaments dolents i premiar els bons i també és no corregir ni castigar».

Un pas endavant

Amb la nova llei, el Departament d'Acció Social i Ciutadania de la Generalitat serà l'encarregat d'autoritzar els centres d'ensinistrament de gossos d'as-

Saber comportar-se. Els gossos d'assistència també són educats perquè se sàpiguen comportar correctament en les activitats de la vida diària de la persona discapacitada a qui ajuden. A la imatge, l'Uma. / AEPA- CATALUNYA

Donar afecte. Els discapacitats reben molt d'afecte dels seus gossos d'assistència, fet que els ajuda a nivell psicològic i emocional. A la imatge, l'Uma i Adrià Palacios. / AEPA-CATALUNYA

sistència a Catalunya i també es preveu la creació en un termini màxim de dos anys d'una qualificació professional d'ensinistrament de gossos d'assistència. Pel que fa als usuaris i als gossos, la condició de gos d'assistència es reconeixerà mitjançant un carnet atorgat pel departament dirigit per Carme Capdevila, i el gos també portarà un distintiu d'identificació oficial en un lloc visible i haurà de passar una revisió sanitària anual. El govern català donarà suport econòmic als usuaris de gossos d'assistència per ajudar a cobrir les despeses de manteniment dels gossos.

Les associacions consultades per Presència valoren positivament l'aprovació d'aquesta llei i es mostren en espera de com es desenvoluparà. Tant aquest text com els que en el seu dia es van aprovar al País Valencià, el País Basc i Galícia són un pas endavant, però encara queda molt camí per recórrer per arribar a la situació en què es troben els gossos d'assistència en països com la Gran Bretanya o els Estats Units, on n'hi ha un gran nombre i de tots els tipus.

Amb els gossos d'assistència el tòpic es fa realitat: el gos és el millor amic de l'home.

En podeu trobar més informació a: www.gencat.cat/benestar, www.perrosdeasistencia.org, www.aigat.org, www.askal.es i www.aepa-catalunya.org.

Jordi Pla, ensinistrador i usuari de gossos d'assistència, amb la Kira, una gossa d'exhibició. / QUIM PUIG